

WOJEWODA LUBUSKI

Gorzów Wlkp., dnia 16 grudnia 2020 r.

Władysław Dajczak

NK-II.431.1.11.2020.JJęd

Pan
Henryk Janowicz
Starosta Żagański

**Wystąpienie pokontrolne
z kontroli przeprowadzonej w trybie zwykłym w Starostwie Powiatowym w Żaganiu,
ul. Dworcowa 39, 68-100 Żagań**

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2019 r. poz.1464) oraz art. 2 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224) oraz art. 8 ust.1 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U. z 2019 r. poz.294 ze zm.) w dniach od 27 lipca do 30 października 2020 r. upoważnieni pracownicy Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. w składzie:

- Justyna Jędrzejewska – starszy inspektor wojewódzki - przewodnicząca zespołu,
- Małgorzata Wołejko – starszy inspektor wojewódzki,

przeprowadzili kontrolę w Starostwie Powiatowym ul. Dworcowa 39, 68-100 Żagań.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2019 r. do 27 lipca 2020 r.

Do projektu wystąpienia pokontrolnego zastrzeżenia nie zostały wniesione. Wobec powyższego stosownie do art. 47 ustawy o kontroli w administracji rządowej przekazuję wystąpienie pokontrolne, obejmujące treść projektu wystąpienia pokontrolnego wraz z oceną.

1. Zakres działalności Starosty Żagańskiego objęty kontrolą

Kontrola obejmowała swym zakresem realizację zadań z zakresu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej.

2. Ocena skontrolowanej działalności

Kontrolowaną działalność w zakresie realizacji ww. zadań oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

Ocenę tę uzasadniają ustalenia kontroli, które dotyczyły w szczególności:

- w roku 2018 nie zawiadomiono wojewody o zawarciu porozumień z ORA i z OIRP, oraz o wskazaniu adwokatów lub radców prawnych, wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej,
- w umowach z adwokatami i radcami prawnymi, którzy udzielają nieodpłatnej pomocy prawnej nie zawarto sposobu organizowania w punkcie spotkania z mediatorem,
- w umowach z organizacją pozarządową nie zawarto wszystkich wymaganych ustawą elementów,
- nie przekazywano drogą elektroniczną dziekanom okręgowej rady adwokackiej i rady okręgowej izby radców prawnych oraz organizacji pozarządowej zawartych w części B kart pomocy opinii osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej,
- w roku 2018 nie podjęto uchwały w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu na realizację zadań z zakresu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej,
- brak pisemnych dowodów udokumentowania wypełnienia przez Starostę obowiązku kontrolowania wykonywania umowy przez organizację pozarządową na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

3. Zakres odpowiedzialności.

Pracą Starostwa Powiatowego w Żaganiu kieruje Starosta pan Henryk Janowicz przy pomocy Wicestarosty pani Anny Michalczuk.

Zadania z zakresu nieodpłatnej pomocy prawnej są ujęte w regulaminie organizacyjnym Starostwa Powiatowego. W regulaminie opisano je jako współpraca z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami, związkami, fundacjami oraz innymi organizacjami społecznymi, gospodarczymi, zawodowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi, w zakresie zadań z ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie.

Za realizację zadań z zakresu udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej odpowiedzialna jest pani Beata Gałązka – inspektor w Referacie Administracji, Obsługi, Polityki Społecznej i Rozwoju. Pani Beacie Gałązce został przyznany na podstawie § 10 Zarządzenia nr 2.2017 Starosty Żarskiego z dnia

9 stycznia 2017 r. w sprawie ustalenia Regulaminu wynagradzania pracowników Starostwa Powiatowego w Żaganiu ze zmianami dodatek specjalny. Pani Gałązka w trakcie trwania czynności kontrolnych udała się na urlop macierzyński. W związku z tym osobą pełniącą obowiązki służbowe w zakresie koordynowania prac punktów pomocy prawnej na terenie powiatu żagańskiego z dniem 1 września 2020 r. została pani Irena Karolewska – inspektor w Referacie Administracji, Obsługi, Polityki Społecznej i Rozwoju w Starostwie Powiatowym w Żaganiu.

4. Opis ustalonego stanu faktycznego.

Na terenie powiatu żagańskiego znajdują się 3 punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, co odpowiada mnożnikowi zdefiniowanemu w art. 20 ust. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U. z 2019 r. poz.294), (dalej „ustawa”).

Zgodnie z art. 11 ust. 1b ustawy, adwokatom i radcom prawnym powierzono prowadzenie jednego punktu a organizacji pozarządowej powierzono prowadzenie dwóch punktów, przy czym jeden przeznaczono na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej, a drugi na świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Punkty zlokalizowano w nieruchomościach będących w zasobach Starostwa Powiatowego w Żaganiu oraz na mocy porozumienia zawartego 6 grudnia 2018 r. oraz 16 grudnia 2019 r. z Gminą Iłowa w Gminnym Centrum Kultury i Sportu w Iłowej

Starosta nie skorzystał z możliwości wynikającej z art. 9 ust. 5 ustawy i w celu koordynacji realizacji zadań wynikających z ustawy nie powołał pełnomocnika.

Do dnia 30 września 2018 r. i analogicznie 2019 r., nie złożono do Starosty wniosków dotyczących potrzeb wspólnot samorządowych w zakresie nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na rok kalendarzowy 2019 jak i 2020, zawierających preferowany sposób wykonywania tych zadań na terenie gminy.

Powiat corocznie zawiera z okręgową radą adwokacką i radą okręgowej izby radców prawnych porozumienia w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu, określające w szczególności:

- liczbę adwokatów i radców prawnych, którzy będą udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia

równomiernego udziału adwokatów i radców prawnych w wykonywaniu tego zadania, w tym z zakresu nieodpłatnej mediacji;

- zobowiązanie do imiennego wskazywania adwokatów i radców prawnych oraz ich zastępców, którymi są adwokaci lub radcowie prawni, wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej zgodnie z wykazem planowanych dyżurów, uwzględniające dni, godziny, w których planuje się dyżury;
- zasady wynagradzania adwokatów i radców prawnych udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej.

Porozumienia zostały zawarte odpowiednio: 26 listopada 2018 r. (obowiązywało do 31 grudnia 2019 r.) i 29 listopada 2019 r. (obowiązuje do 31 grudnia 2020 r.). W obu porozumieniach wyznaczono po 3 adwokatów i 3 radców prawnych.

W roku 2018 Starosta nie wywiązał się z obowiązku zawartego w art. 10 ust. 3 ustawy, który stanowi, iż o każdym zawartym porozumieniu, albo wskazaniu adwokatów lub radców prawnych, wyznaczonych do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej powiat powinien zawiadomić Wojewodę. Obowiązek ten wypełniono w 2019 r. Starosta Żagański wyjaśnił, że „Pismo z informacją, że w dniu 29 listopada 2019 r. Powiat Żagański zawarł porozumienie z Okręgową Radą Adwokacką w Zielonej Górze oraz Okręgową Izba Radców Prawnych w Zielonej Górze w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej w 2020 roku w punkcie przy ulicy Dworcowej 39 w Żaganiu – zostało wysłane pocztą e – mailową 11 grudnia 2019 r. innych informacji nie przesłano”.

Adwokaci i radcowie prawni udzielają nieodpłatnej pomocy prawnej na podstawie umów zawartych z powiatem. Kontrola wykazała, że w umowach nie zawarto sposobu organizowania w punkcie spotkania z mediatorem, o którym mowa w art. 8 ust. 12 pkt 1, co narusza postanowienia art. 6 ust. 2 pkt. 6a ww. ustawy. W przedstawionych wyjaśnieniach Starosta Żagański oświadczył: „Obecnie trudno ustalić przyczyny, dlaczego nie zawarto w umowach z adwokatami i radcami prawnymi sposobu organizowania w punkcie spotkania z mediatorem. Osoba, która pełniła obowiązki w zakresie koordynacji zadań z npp i npo jest obecnie na rocznym urlopie. Jednocześnie chcemy wskazać, że standardy postępowania z nowymi zadaniami wiążą się z możliwością nieuniknięcia popełnienia pewnych błędów”.

W żadnej z okazanych umów nie wskazano specjalizacji nieodpłatnej pomocy prawnej udzielanej podczas poszczególnych dyżurów.

Powiat zawarł z organizacją pozarządową następujące umowy:

- w dniu 20 grudnia 2018 r. nr AO.032.I.33.2018 aneksowana w dniu 10 września 2019 r z okresem obowiązywania na rok 2019,
- w dniu 23 grudnia 2019 r. nr AO.032.I.44.1.2019 r z okresem obowiązywania na rok 2019,
- w dniu 23 grudnia 2019 r. nr AO.032.I.44.2.2019 r z okresem obowiązywania na rok 2019.

Kontrolą objęto przedmiotowe umowy w zakresie zgodności z ustawą i stwierdzono, że nie zawarto w nich następujących elementów:

- określenia sposobu korzystania z lokalu, w którym będzie usytuowany punkt,
- wskazania niezbędnych urządzeń technicznych, w tym zapewniających dostęp do bazy aktów prawnych umożliwiające udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej,
- zasad zapewniania przez adwokata lub radcę prawnego zastępstwa w przypadku, gdy nie będzie on w stanie osobiście udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej.

Powyższe narusza postanowienia art. 6 ust. 2 pkt 3, 4 i 6, w związku z art. 11 ust. 7 ustawy.

Starosta Żagański wyjaśnił: „Obecnie trudno ustalić przyczyny powstałych nieprawidłowości. Osoba która pełniła obowiązki w zakresie koordynacji zadań z npp i npo jest obecnie na rocznym urlopie. Jednocześnie chcemy wskazać, że standardy postępowania z nowymi zadaniami wiążą się z możliwością nieuniknięcia popełnienia pewnych błędów.

W ramach umowy poza, udzielaniem nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczeniem nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego organizacji pozarządowej powierzono również zadania z zakresu edukacji prawnej, realizowane w związku z problemami zgłaszanymi w trakcie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w wymiarze co najmniej jednego zadania na rok na każdy punkt.

Zarówno w roku 2019 jak i 2020 w otwartym konkursie na realizację ww. zadań wybrano Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Obywatelskiej CIVIS SUM z Zielonej Góry.

W 2019 r. Stowarzyszenie realizowało zadania z zakresu edukacji prawnej w formach, które w szczególności polegały na opracowaniu informatorów i poradników, prowadzeniu otwartych wykładów i warsztatów oraz rozpowszechnianiu informacji za pośrednictwem środków masowego przekazu i innych zwyczajowo przyjętych form komunikacji, w tym prowadzeniu kampanii społecznych tj.:

- "TWOJE PRAWO" - promującej i informującej o funkcjonowaniu na terenie powiatu

systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego (spot radiowy na antenie lokalnej rozgłośni Polskiego Radia - „Radia Zachód”, udział m.in.: członków zarządu Stowarzyszenia w audycji na antenie Radia Zachód "Mam prawo", udział członka zarządu Stowarzyszenia w audycjach na antenie Radia ESKA - emisja następowała w kilku odcinkach, opracowanie projektów materiałów graficznych i ich dystrybucja (plakat, ulotka), promocja punktów poprzez notatki prasowe, wdrożono pilotażowy program działań promujących w Internecie nieodpłatne poradnictwo przy wsparciu firmy Google. Promocja w Internecie odbyła się za pośrednictwem systemu reklamowego Google Ads,

- informowano mieszkańców o funkcjonowaniu punktów podczas wykładów/warsztatów zorganizowanych przez Stowarzyszenie na terenie powiatu oraz podczas organizacji konkursu na terenie powiatu;
- kontynuowano prowadzenie i aktualizację lokalnej edycji portalu www.edukacja-prawna.info.pl/powiat-zaganski;
- prowadzono prelekcje z prawnikiem z zakresu edukacji prawnej - założono co najmniej 8 godzin spotkań m.in w szkołach dla których Powiat Żagański jest organem prowadzącym, dla organizacji seniorskich, rodziców itp. Zrealizowano łącznie 8 godzin spotkań w:
 - Sądzie Rejonowym w Żaganiu („Mediacja i alternatywne metody polubownego rozwiązywania sporów" termin: 14.10.2019 r. liczba godzin: 4 godziny liczba uczestników: 9 osób)
 - Zespole Szkół Technicznych i Licealnych w Żaganiu (tematyka: „Prawa, wolności i obowiązki obywatelskie" termin: 18.12.2019 r. liczba godzin: 4 godziny liczba uczestników: 101 osób)
- udostępniano mieszkańcom powiatu bazę zarówno opracowanych już przez Stowarzyszenie jak i powstałych w 2019 r. poradników z zakresu edukacji prawnej, dotyczących w szczególności upowszechniania wiedzy o:
 - prawach i obowiązkach obywatelskich,
 - działalności krajowych i międzynarodowych organów ochrony prawne,
 - mediacji oraz sposobach polubownego rozwiązywania sporów,
 - możliwościach udziału obywateli w konsultacjach publicznych oraz procesie stanowienia prawa,
 - dostępie do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa

obywatelskiego.

Niektóre tytuły:

- Prawo w rodzinie. Wybrane zagadnienia z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego.
 - Własność i posiadanie. Zakres prawa własności i posiadania Ochrona własności i posiadania.
 - Zadłużenia. Prawne możliwości redukcji zobowiązań Jak uniknąć spirali zadłużenia.
 - Prawo spadkowe. Zasady dziedziczenia. Krąg osób uprawnionych.
 - Uprawnienia seniora. Aktywne i godne życie na emeryturze;
- opracowano dwa poradniki z zakresu edukacji prawnej - e-poradnik o mediacji oraz sposobach polubownego rozwiązywania sporów oraz e-poradnik o prawach i obowiązkach obywatelskich:
 - „Informator edukacji prawnej 2019 - Powiat Żagański. Prawa i wolności obywatelskie w świetle przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”,
 - „Informator edukacji prawnej 2019 - Powiat Żagański. Konflikt w rodzinie. Mediacja i polubowne rozwiązywanie sporów w sprawach rodzinnych”.
Poradniki dostępne na stronie www.edukacja-prawna.info.pl/poradniki
- prowadzono dystrybucję na obszarze powiatu informatorów/poradników z zakresu edukacji prawnej będących w zasobach i wydanych przez Stowarzyszenie (m.in. "Poradnik mieszkaniowy: Mój dom – prawo do dachu nad głową", "Obywatelski poradnik rodzica", informator dla seniorów z bazą miejsc bezpłatnej pomocy dostępnej na terenie powiatu sporządzonej z myślą o osobach z niepełnosprawnością, folder: „Prawa i wolności obywatelskie w świetle przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”, „Konflikt w rodzinie. Mediacja i polubowne rozwiązywanie sporów w sprawach rodzinnych”);
 - organizowano konkurs z wiedzy prawnej w formule konkursu o zasięgu wojewódzkim, ze specjalnym etapem przeznaczonym wyłącznie dla mieszkańców powiatu żagańskiego - "Lubuski Konkurs Wiedzy o Prawie" pod patronatem Lubuskiej Kurator Oświaty Pani Ewy Rawy.
 - realizowano na terenie powiatu kampanię edukacyjną "Odbieraj listy polecane" – na portalu edukacji prawnej, plakaty, spot video - dystrybucja materiałów m.in. w: prowadzonych przez organizację punktach nieodpłatnego poradnictwa, Starostwie

Powiatowym w Żaganiu, PCPR w Żaganiu, Prokuraturze Rejonowej w Żaganiu, Sądzie Rejonowym w Żaganiu, Komendzie Powiatowej Policji w Żaganiu i komisariatach policji na terenie powiatu oraz urzędach gmin/miast na terenie powiatu (Brzeźnica, Niegosławice, Wymiarki, Gozdnicza, Żagań, Iłowa, Małomice, Szprotawa).

W roku 2020 organizacja kontynuowała kampanię Twoje Prawo (edycja 2020) – promując i informując o funkcjonowaniu na terenie powiatu systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i poradnictwa obywatelskiego oraz realizuje kampanię „STOP cyberprzemocy”.

Starosta kontroluje wykonywanie umowy przez organizację pozarządową na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W ramach kontroli dokonuje się również sprawdzenia, czy organizacja pozarządowa udziela nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczy nieodpłatne poradnictwo obywatelskie zgodnie z warunkami umowy. Starosta wyjaśnił, iż kontrola wykonania zadania publicznego odbywała się poprzez analizę sprawozdań kwartalnych i rocznych, listy obecności, nadzór pracowników starostwa (telefoniczny i osobisty – reakcja w razie gdyby wystąpiły nieprawidłowości lub nieobecność udzielających porad). Nie przedstawiono kontrolującym dokumentów potwierdzających przeprowadzenie ww. kontroli.

Starosta co najmniej raz w miesiącu powinien odbierać części B karty pomocy zgromadzone w urnie, następnie zgodnie z postanowieniami art. 7 ust. 5 ustawy, powinien analizować opinie osób uprawnionych o udzielonej pomocy, mając na względzie potrzebę wprowadzenia usprawnień oraz podniesienia jakości nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Zgodnie z wyjaśnieniami Starosty dotyczącymi ww. zagadnienia: „Karty B odbierane były przez osobę pełniącą obowiązki służbowe w zakresie koordynowanie prac punktów pomocy prawnej na terenie powiatu żagańskiego, podczas wizyt w punktach na których zaopatrywano je w potrzebne do funkcjonowania materiały (karty oświadczeń, karty B, tusze do drukarek, środki ochrony osobistej itp.). Na przestrzeni dwóch lat klienci punktów nie wypełnili dużej ilości kart. Z urn wyjęto około 30 kart”.

Starosta powinien przekazywać dziekanom okręgowej rady adwokackiej i rady okręgowej izby radców prawnych zawarte w części B kart pomocy opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej, które mogą mieć wpływ na sposób wykonania

przez okręgową radę adwokacką i radę okręgowej izby radców prawnych zobowiązania, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Zgodnie z wyjaśnieniami starosty: „Nie przekazywano kart B drogą elektroniczną do ORA i OIRP, gdyż nie zawierały niepochlebnych opinii o udzielanych poradach. Jednak istniała współpraca z Okręgową Radą Adwokacką w Zielonej Górze. W lipcu 2019 r. Starosta Żagański poinformował Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej o nieprawidłowościach w wykonywaniu umowy nr AO.032.I.32.5.2018 r. z dnia 20 grudnia 2018 r. o świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej. Adwokat spóźnił się bez jakichkolwiek wyjaśnień i informacji w tym zakresie oraz opuszczał punkt bez zgłoszenia. Ponadto zachowanie adwokata było aroganckie i niekulturalne w stosunku do pracowników Starostwa Powiatowego jak i osób uprawnionych – jednak nie było to zaznaczone w kartach B. Po korespondencji z Okręgową Izbą Adwokacką sprawa została przekazana Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Izby Adwokackiej w Zielonej Górze”.

Starosta powinien przekazywać organizacji pozarządowej zawarte w części B kart pomocy opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej i świadczonym poradnictwie obywatelskim, które mogą mieć wpływ na sposób realizacji przez organizację standardów obsługi oraz sprawowanie wewnętrznego systemu kontroli jakości nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego z uwzględnieniem treści dokumentu dołączonego do wniosku o wpis na listę, o którym mowa w art. 11d ust. 8 pkt 4 ustawy.

Starosta wyjaśnił, iż: „Nie przekazywano kart do organizacji pozarządowej. Telefonicznie informowano prezesa zarządu organizacji pozarządowej (która jednocześnie obsługiwała dwa punkty) o opiniach zawartych w kartach B – a były to tylko opinie pozytywne”.

Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy Starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego wśród mieszkańców powiatu.

Starosta oświadczył: „Wiedza o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dostępnego dla mieszkańców powiatu żagańskiego upowszechniana jest na stronie internetowej i BIP powiatu żagańskiego oraz na stronach internetowych 9 gmin w powiecie żagańskim. Upowszechnianiu wiedzy służą również plakaty i ulotki będące do dyspozycji na regałach i w miejscach do tego przeznaczonych w budynkach instytucji, w których funkcjonują punkty npp i npo tj.

w Żaganiu, Szprotawie i Iłowej. Plakaty i ulotki przekazane zostały również do urzędów gmin i powiatowych instytucji administracji zespolonej – Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Ponadto organizacja pozarządowa obsługująca dwa punkty w powiecie przygotowała stronę internetową www.edukacja-prawna.info.pl/powiat-zaganski, gdzie w przejrzysty i nowoczesny sposób podana jest wiedza na temat systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w powiecie żagańskim: ilości punktów i adresów punktów obsługi, dni i godzin przyjęć, sposobów zapisów na porady, uprawnień do uzyskania porad itp. Informacje są aktualizowane na bieżąco. Na tej stronie znajdują się również w wersji elektronicznej materiały edukacyjne z zakresu prawa opracowane przez profesjonalnych prawników. Ponadto w formie ebooka wydany został „Informator edukacji prawnej dla Powiatu Żagańskiego”.

Starosta sporządza i aktualizuje listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa, dostępnego dla mieszkańców powiatu. Lista była aktualizowana trzy razy.

Starosta udostępnił listę w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronach internetowych urzędu starostwa powiatowego, w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie powiatu poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń, w lokalnych środkach masowego przekazu – w Gazecie Lokalnej. Przedmiotowej listy nie udostępniono na stronach internetowych urzędów gmin na obszarze powiatu żagańskiego, tj.: Urzędu Miasta Żagań, Urzędu Gminy Żagań, Urzędu Miasta i Gminy Szprotawa, Urzędu Miasta i Gminy w Iłowej, Urzędu Miasta Małomice, Urzędu Gminy Wymiarki, co narusza postanowienia art. 8a ust. 4 pkt 1 ustawy. Starosta Żagański wyjaśnił: „21 października 2020 r. do wszystkich gmin została przesłana lista jednostek nieodpłatnego poradnictwa dostępnego dla mieszkańców powiatu żagańskiego, z prośbą o umieszczenie na stronie internetowej urzędu gminy. Jednak nie mamy wpływu na skutek naszej prośby”.

Sprawdzono również, czy osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Starosta wyjaśnił: „Usługi nieodpłatnego poradnictwa prawnego oraz nieodpłatnego poradnictwa były wykonywane również za pośrednictwem

środków porozumiewania na odległość – tylko telefonicznie. Częściej było to praktykowane w okresie II kwartału 2020 r., a związane było z sytuacją epidemiczną kraju”.

Udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego odbywa się w każdym punkcie w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu podczas dyżuru trwającego 4 godziny dziennie, z wyłączeniem dni, o których mowa w art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 90).

Sfera zadań publicznych obejmuje zadania w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa. Zadania polegające na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej realizowanymi przez powiat w porozumieniu z gminami albo samodzielnie. Organy administracji publicznej powierzają w sferze zadań publicznych, realizację zadań publicznych organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność statutową w danej dziedzinie. Powierzenie odbywa się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie realizacji tych zadań.

W związku z powyższym kontrolującym okazano następujące dokumenty:

- uchwałę nr 393/2018 Zarządu Powiatu Żagańskiego z dnia 26 października 2018 r. w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu na powierzenie realizacji zleconego zadania administracji rządowej z zakresu prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w 2019r. w powiecie żagańskim. Załącznikiem do uchwały była treść ogłoszenia otwartego konkursu ofert wraz ze sprawozdaniem i ofertą. Uchwałę wraz z ogłoszeniem umieszczono na tablicy ogłoszeń w siedzibie Starostwa w dniu 26 października 2018r., do Biuletynu Informacji Publicznej wprowadzono i udostępniono dniu 29 października 2018 r.;
- uchwałę nr 405.2018 Zarządu Powiatu Żagańskiego z dnia 22 listopada 2018r. w sprawie powołania komisji konkursowej opiniującej oferty złożone w ramach otwartego konkursu na powierzenie realizacji zleconego zadania administracji rządowej z zakresu prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w 2019r. w powiecie żagańskim. Do

uchwały załączono również regulamin komisji oraz formularze ocen formalnych i merytorycznych,

- protokół z posiedzenia Komisji Konkursowej z dnia 12 grudnia 2018 r.

Kontrolującym nie przedstawiono uchwały w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego a jedynie pismo z dnia 14 grudnia 2018r., w którym przesłano organizacji wyniki otwartego konkursu. Z wyjaśnień Starosty Żagańskiego wynika, iż w roku 2019 Zarząd Powiatu Żagańskiego nie podjął uchwały w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadania z zakresu prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa w 2019 r. w powiecie żagańskim. Zarząd Powiatu Żagańskiego ogłosił wyniki przedmiotowego konkursu w BIP powiatu żagańskiego oraz przedstawił je na stronie internetowej powiatu żagańskiego w formie ogłoszenia, w którym podano ile wpłynęło na konkurs ofert i której organizacji pozarządowej zostało zlecone zadanie.

- uchwałę nr 124.2019 Zarządu Powiatu Żagańskiego z dnia 4 listopada 2019 r. w sprawie ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego w zakresie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie Powiatu Żagańskiego w 2020 roku. Załącznikiem do uchwały była treść ogłoszenia otwartego konkursu ofert wraz ze sprawozdaniem i ofertą. Uchwałę wraz z ogłoszeniem umieszczono na tablicy ogłoszeń w siedzibie Starostwa oraz wprowadzono i udostępniono w Biuletynu Informacji Publicznej w dniu 4 listopada 2019 r.,
- uchwałę nr 132.2019 Zarządu Powiatu Żagańskiego z dnia 21 listopada 2019 r. w sprawie powołania komisji konkursowej opiniującą oferty złożone w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego w zakresie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie Powiatu Żagańskiego w 2020 r. Do uchwały załączono również regulamin komisji oraz formularze ocen formalnych i merytorycznych,
- protokół z posiedzenia Komisji Konkursowej z dnia 26 listopada 2019 r.,
- uchwałę nr 138.2019 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie wyboru oferty na realizację zadania publicznego w zakresie prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na

terenie Powiatu Żagańskiego oraz pismo z dnia 27 listopada 2019r., w którym przesłano organizacji wyniki otwartego konkursu.

W konkursie na 2019 rok złożono 4 oferty:

1. Fundacja Togatus Pro Bono, ul. Warmińska 7/1, 10-544 Olsztyn,
2. Stowarzyszenie Wsparcia Obywatelskiego, ul. Szlak 77/222, 31-153 Kraków,
3. Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Wsparcie, Informacja, Rozwój”, ul. Batorego 8, 56-200 Góra,
4. Stowarzyszenie Wspierania Aktywności obywatelskiej „Civis Sum”, al. Niepodległości 7a/2, 65-048 Zielona Góra.

W konkursie na 2020 rok również złożono 4 oferty na prowadzenie jednego punktu nieodpłatnej pomocy prawnej:

1. Fundacja „Gołębie Serce”, ul. Litewska 33b, 35-302 Rzeszów,
2. Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Wsparcie, Informacja, Rozwój”, ul. Batorego 8, 56-200 Góra,
3. Fundacja Togatus Pro Bono, ul. Warmińska 7/1, 10-544 Olsztyn,
4. Stowarzyszenie Wspierania Aktywności obywatelskiej „Civis Sum”, al. Niepodległości 7a/2, 65-048 Zielona Góra,

oraz 2 oferty na prowadzenie jednego punktu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego:

1. Fundacja „Gołębie Serce”, ul. Litewska 33b, 35-302 Rzeszów,
2. Stowarzyszenie Wspierania Aktywności obywatelskiej „Civis Sum”, al. Niepodległości 7a/2, 65-048 Zielona Góra,

Analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, że organizację pozarządową zarówno na rok 2019 jak i 2020 wyłoniono w otwartym konkursie ofert, przeprowadzanym jednocześnie na powierzenie prowadzenia punktów przeznaczonych na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego. Termin do składania ofert nie był krótszy niż 21 dni od dnia ukazania się ostatniego ogłoszenia. Jednakże 22 listopada 2018r., na dzień przed końcem terminu na składanie ofert podjęto uchwałę prostującą oczywistą pomyłkę pisarską i zmieniono załącznik nr 3 do ogłoszenia.

Ogłoszenie otwartego konkursu ofert zawierało wszystkie wymagane informacje.

W celu opiniowania złożonych ofert powołana komisja konkursowa, do oceny ofert zastosowała przyjęte Karty Formalnej Oceny Oferty oraz Oceny Merytorycznej Oferty. Karta Oceny Merytorycznej Oferty na nieodpłatne poradnictwo obywatelskie zawierała 5 kryteriów oceny a na nieodpłatną pomoc prawną 6. Członkowie komisji przyznawali określoną liczbę

punktów w każdej kategorii, jedynie kryterium dotyczące przejrzystości i czytelności składanej oferty zależało od subiektywnej oceny członka.

Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 2 ustawy, w skład komisji konkursowej, o której mowa w ustawie, może wchodzić dodatkowo przedstawiciel wojewody. Ustalono, że Starosta poinformował Wojewodę Lubuskiego o terminie przeprowadzanych konkursów w latach 2018 i 2019 występując z wnioskiem o ewentualne wskazanie przedstawiciela z ramienia wojewody. W 2018 roku Wojewoda nie wskazał swojego przedstawiciela, natomiast w 2019 r. w składzie komisji uczestniczył przedstawiciel Wojewody Lubuskiego.

Z wyjaśnień Starosty Żagańskiego wynika, że w okresie objętym kontrolą nie było zgłoszeń o przeprowadzenie nieodpłatnej mediacji.

Zadania polegające na udzielaniu nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczeniu nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz edukacji prawnej, są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej realizowanymi przez powiat w porozumieniu z gminami albo samodzielnie i są finansowane z budżetu państwa z części będącej w dyspozycji wojewodów przez udzielanie dotacji celowej powiatom. Dotacja ta jest przeznaczana w 91% na wynagrodzenia z tytułu umów, natomiast w przypadku powierzenia prowadzenia punktu organizacji pozarządowej - na rzecz wyłonionej organizacji pozarządowej, w 6% - na pokrycie kosztów obsługi organizacyjno-technicznej zadań, a w 3% - na zadania z zakresu edukacji prawnej powierzone organizacji pozarządowej. Nie wniesiono uwag co do rozdysponowania środków przyznanych w dotacji celowej.

W toku kontroli weryfikowano także spełnianie wymogów dotyczących lokali, w których udzielana jest nieodpłatna pomoc prawna oraz nieodpłatne poradnictwo obywatelskie. Podczas kontroli przeanalizowano przesłaną dokumentację fotograficzną przedstawiającą lokalizację i oznakowanie punktów, wyposażenie punktów i poczekalni punktów, w których świadczona jest nieodpłatna pomoc prawna lub nieodpłatne poradnictwo obywatelskie na terenie powiatu żagańskiego, znajdujących się w:

1. Żaganiu - budynek Starostwa Powiatowego, ul. Dworcowa 39,
2. Iłowej - budynek Gminnego Centrum Kultury i Sportu, ul. Żagańska 15,
3. Szprotawie - budynek Starostwa Powiatowego, ul. Kościuszki 30.

Stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych lokalach wyodrębniono pomieszczenie do świadczenia ww. usług zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2492), w których zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 3 zapewniono dostęp do:

- instalacji elektrycznej, telekomunikacyjnej oraz dostęp do internetu,
- komputera z dostępem do:
 - oprogramowania do edycji tekstów,
 - oprogramowania umożliwiającego przesyłanie i odbieranie danych,
 - oprogramowania umożliwiającego porozumiewanie się na odległość środkami komunikacji elektronicznej,
 - systemu informacji prawnej z bazą aktów prawnych, w tym aktów prawa powszechnie obowiązującego, orzecznictwa i materiałów pomocniczych,
 - bazy aktów prawa miejscowego z terenu danego powiatu i gmin wchodzących w jego skład, oraz powiatów ościennych,
 - drukarki, materiałów biurowych, urządzenia pozwalającego na przenoszenie dokumentacji do postaci elektronicznej.

We wskazanych lokalach znajdowały się wyodrębnione miejsca dla osób oczekujących na udzielenie porady. W lokalach udostępniane były nieprzezroczyste i oznakowane urny.

Ponadto ww. pomieszczenia zapewniały odpowiedni poziom dyskrecji (§ 5 ust. 5 rozporządzenia) oraz były prawidłowo oznakowane (§ 5 ust. 3 rozporządzenia). Lokale są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Jedynie w punkcie w Szprotawie stwierdzono brak podjazdu dla osób niepełnosprawnych. Starosta Żagański w powyższym temacie oświadczył, iż: „W PNPP w Szprotawie nie ma podjazdu dla osób niepełnosprawnych. Jeśli osoba poruszająca się na wózku chce skorzystać z pomocy punktu, podczas zapisu na poradę zostaje poinformowana o możliwości skorzystania z podjazdu w NPO Iłowa lub z porady poza punktem np. w domu osoby uprawnionej lub poprzez środki porozumiewania się na odległość”.

Przedstawiając powyższe ustalenia, zalecam:

- w umowach zawierać sposób organizowania w punkcie spotkania z mediatorem,
- w umowach podpisywanych z organizacją pozarządową zawierać wszystkie wymagane ustawą elementy,

- przekazywać drogą elektroniczną dziekanom okręgowej rady adwokackiej i rady okręgowej izby radców prawnych oraz organizacji pozarządowej zawartych w części B kart pomocy opinii osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej,
- dokumentować dowody wypełnienia przez Starostę obowiązku kontrolowania wykonywania umowy przez organizację pozarządową na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W terminie 14 dni liczonym od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, proszę o pisemną informację o sposobie wykonania zaleceń i wykorzystaniu wniosków lub o przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Jednocześnie informuję, że zgodnie z art.48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od niniejszego wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze

WOJEWODA LUBUSKI

Władysław Dajczak